

REKENONDERWIJS OP DE BASISCHOOL
Analyse en sleutels tot verbetering

Jan Karel Lenstra
Centrum Wiskunde & Informatica, Amsterdam

KNAW-COMMISSIE i.s.m. OCW

Hester Bijl (TUD, DJA)
Marjolein Kool (Pabo Domstad)
Jan Karel Lenstra (CWI, TUE; voorzitter)
Anneke Noteboom (SLO)
Kees van Putten (UL)
Rob Tijdeman (UL, KNAW)
Lieven Verschaffel (KU Leuven)

Marian Hickendorff (UL; toegevoegd onderzoeker)
Arie Korbijn (KNAW; secretaris)

OPDRACHT

1. Wat is er feitelijk bekend over de relatie tussen rekendidactiek en rekenvaardigheid?
2. Hoe kan er ruimte worden geschapen om te kiezen tussen rekendidactieken?

RUIM OPGEVAT

- 1a. Hoe staat het met de rekenvaardigheid?
- 1b. Wat is er feitelijk bekend over de relatie tussen rekendidactiek en rekenvaardigheid?
- 2a. Hoe kan er ruimte worden geschapen om te kiezen tussen rekendidactieken?
- 2b. Hoe kan het rekenonderwijs worden verbeterd?

HOOFDCONCLUSIE 1

De bezorgdheid over de rekenvaardigheid van kinderen is op zijn plaats. Het rekenpeil kan en moet omhoog.

HOOFDCONCLUSIE 2

Het publieke debat overdrijft de tegenstelling tussen TRD en RRD en gaat bovendien over het verkeerde onderwerp: er is geen verschil in het effect van TRD en RRD aangetoond.

HOOFDCONCLUSIE 3

De sleutel tot verbetering is het niveau van de leraar.
Opleiding en nascholing zijn in ernstige mate geërodeerd.

ONTWIKKELINGEN IN HET (REKEN)ONDERWIJS

- lagere school + kleuterschool → basisschool
- pedagogische academie + kleuterleideropleiding → pabo
- zelfstandig werken
- meer afleiding, meer maatschappelijke diversiteit
- kerndoelen voor rekenen
- goedkope rekenmachine

- invoering van realistische rekendidactiek

TRADITIONELE REKENDIDACTIEK

- kale opgaven, één standaardalgoritme per bewerking
- directe sturing door leraar

REALISTISCHE REKENDIDACTIEK

- contexten die eigen oplossingsstrategieën uitlokken
- interactie en reflectie o.l.v. leraar

- TRD en RRD zijn geen eenduidige begrippen.
- TRD anno 2009 kan kerndoelen niet negeren.
- RRD anno 2009 is "RRD light".
- RRD stelt hogere eisen aan leraar dan TRD.

REKENVAARDIGHEID

Is het glas half vol of half leeg?

TIMSS-2007:

- Nederland #9 van 36 landen

PPON-2004:

- + vooruitgang bij getalbegrip, schattend rekenen, hoofdrekenen +/-
- achteruitgang bij "complexere" bewerkingen
- achterblijven bij standaard
- te weinig leerlingen bereiken een geavanceerd niveau

RELATIE TUSSEN REKENDIDACTIEK EN REKENVAARDIGHEID

Onderzoek levert geen eenduidig beeld en rechtvaardigt geen gefundeerde uitspraak. Vergelijkend onderzoek is beperkt qua omvang of qua gebrek aan controle over externe variabelen.

- + Verschillen **binnen** didactiek zijn groter dan **tussen** didactieken.
- + Meer onderwijstijd en aandacht helpt.
- + Rekenzwakke kinderen hebben meer behoefte aan sturing.

ONTWIKKELING IN HET AANBOD VAN REKENMETHODEN

RRD: 15% in 1987 → 100% in 2004.

2010

- nieuwe uitgaven met meer rust, oefenen, onderhoud
- nieuwe "traditionele" methoden
- meer keuze → meer behoefte aan objectieve analyse

ROL, OPLEIDING EN NASCHOLING VAN DE LERAAR

De leraar is de spil in het onderwijsleerproces.

De rol van de leraar staat onder druk door

- zelfstandig werken
- tekortschietende pabo-opleiding
- beperkte nascholing en begeleiding

NASCHOLING EN BEGELEIDING

Feiten

- Nascholing en begeleiding zijn nodig.
- Nascholing is vraaggestuurd.
- Nascholing in rekenen is sterk afgenomen.
- Nieuwe rekenmethoden in 2010 bieden kans.

Aanbevelingen

- Stimuleer nascholing en begeleiding.
- Stel rekencoördinatoren aan.

PABO

Feiten

- Niveau instroom neemt af.
- Aantal contacturen voor rekenen is laag.
- Vakdocenten zijn niet betrokken bij stages.
- Integrale toetsen camoufleren slechte rekenresultaten.

Vragen

- Hogere eisen stellen aan instroom?
- Balans tussen algemene pedagogiek en vakkennis?
- Balans tussen rekenvaardigheid en rekendidactiek?
- Meer tijd voor rekenen, t.b.v. professionele vaardigheid?
- Biedt kennisbasis van HBO-raad kans op landelijke normering?
- Pabo splitsen in opleidingen voor onder- en bovenbouw?
- Rol universitaire pabo's?

DE KNUPPEL IN HET HOENDERHOK

738 : 3 =

HAPPEN

```

738
 30 -x 10
 708
  30 -x 10
  678
 300 -x 100
  378
 300 -x 100
   78
  60 -x 20
   18
  18 -x  6
   0   246
    
```

≤ 246 stappen
algoritme?

keuzevrijheid!

OPTIMAAL HAPPEN

```

738
600 -x 200
 138
120 -x 40
  18
  18 -x  6
   0   246
    
```

3 stappen
algoritme?

schatten!

~~STAPVOORSTAPPEN~~

```

3 / 738 \ 246
 600
 138
 120
  18
  18
   0
    
```

DANK VOOR UW AANDACHT